

AMANDMANI NA ZAKON O FISKALIZACIJI TRANSAKCIJA U FBiH

Amandman I

U članu 4.(definicije) Stav (1) dodati:

- (i) „Povremena prodaja“ je povremena prodaja polovnih ličnih stvari ili kolekcija koju vrši fizičko lice.
- (j) „Komerijalna prodaja“ je svaka prodaja koju vrši fizičko ili pravno lice a koja nije Povremena prodaja te je za istu obavezna primjena ovog Zakona.
- (k) „Kupovina radi preprodaje“ je svaka kupovina koja podrazumijeva preprodaju kupljene robe radi ostvarenja profita bez obzira da je u pitanju polovna ili nova roba kao i kolika je učestalost aktivnosti. Ovakva prodaja podliježe obavezama iz ovog Zakona

Obrazloženje

Prodaja polovne robe, čak i ako je učestala, obično se ne smatra komercijalnom aktivnošću. Međutim, prodaja novih artikala ili istih predmeta u većim količinama može ukazivati na komercijalnu namjenu. Transakcije između fizičkih lica ne podliježu istim pravilima zaštite potrošača kao komercijalna prodaja. Kupci u privatnim transakcijama nemaju pravo na garanciju ili povrat robe, osim ako nije drugačije dogovoreno.

Povremena prodaja ne podliježe porezu na dodanu vrijednost (PDV) ili drugim porezima, sve dok ne prelazi prag koji bi ukazivao na komercijalnu aktivnost. Ovaj prag propisuje država na nivou BiH, dok se u Federaciji BiH detaljnije reguliše Zakonom o porezu na dohodak. Kada je riječ o Zakonu o fiskalizaciji transakcija, ministar će posebnim pravilnikom propisati uslove za registraciju putem SME- aplikacije.

Čak i povremena prodaja novih artikala smatra se poslovnom djelatnošću. Ako kupujete artikale s namjerom da ih preprodate (npr. masovna kupovina radi preprodaje), to je komercijalna aktivnost.

U uvodnim odredbama dodati i formulisati član:

„Granica između privatne i komercijalne prodaje“ granica između privatne i komercijalne prodaje nije uvijek jasno definisana, ali zavisi od nekoliko faktora:

- Učestalost prodaje.
- Vrijednost prodane robe.
- Da li prodaja ima obilježja redovne poslovne aktivnosti (npr. prodaja novih artikala ili istih predmeta u velikim količinama).“

Amandman II

U članu 6. (Obveznik fiskalizacije) stav (3) dodati tačku g) koja glasi: „*Fizička lica osim za prodaju lične imovine*“

Dodati stav (4) koji glasi: „*Obveznikom fiskalizacije iz stava 1. ovog člana smatra se i fizičko lice koje obavlja transakcije, a nije u obavezi da se registruje kod nadležnog organa, nezavisno do mjesta prebivališta ili boravišta tog lica putem aplikacije Spe – račun pobliže opisano u članu 47. ovog zakona.*

Dodati stav (5) umjesto stava (4) koji glasi: „*Porezna uprava vodi Registar obveznika fiskalizacije*“.

Amandman III

U članu 13. (Sadržaj e-fakture) stav (1) tačka (m) mijenja se i glasi: „*redni broj artikla, GTIN- GLOBAL TRADE ITEM NUMBER ili šifra artikla ukoliko artikal ne posjeduje GTIN, trgovački naziv, vrsta, količina i cijena isporučenih dobara i obavljenih usluga i opis transakcije.*“

Amandman IV

U članu 17. (Fiskalni račun) tekst se mijenja i glasi: „*Fiskalnim računom smatra se račun izdat u papirnoj ili elektronskoj formi za transakcije tipa B2C (business – to – consumer), odnosno u poslovanju između obveznika fiskalizacije i krajnjeg potrošača – fizičkog lica koje nije registrovano kao samostalni poduzetnik. Fiskalni račun se izdaje kada plaćanje po transakciji nije predmet obaveze izdavanja e-fakture iz člana 12. ovog Zakona. Fiskalni račun ne obuhvata e – fakture koje se izdaju za B2B i B2G transakcije.*“

Amandman V

U članu 18. (Sadržaj fiskalnog računa) stav (1) tačka (h) mijenja se i glasi: „*redni broj, količina, GTIN - GLOBAL TRADE ITEM NUMBER ili šifra artikla/usluge ukoliko artikal/usluga ne posjeduje GTIN, opis transakcije uz količinu i cijenu po jedinici mjere.*

U stavu (1) tačka (p) mijenja se i glasi: „*QR kod ili link koji sadrži podatke utvrđene podzakonskim aktom koji donosi Ministar*“.

Obrazloženje

Ako se račun korisniku dostavlja u digitalnom obliku (npr. e-mailom ili putem aplikacije), praktičnije je omogućiti direktan link koji vodi na sadržaj računa. U takvom slučaju korisnik već koristi digitalni uređaj (računalo, tablet, mobitel), pa skeniranje QR koda nije potrebno ni korisno — jednostavnije je kliknuti.

Amandman VI

U članu 24. (Obavijest o izdavanju računa) dodaje se novi stav (2), koji glasi: „*Odredbe stava (1) ovog člana ne primjenjuje se na obveznike fiskalizacije koji obavljaju djelatnost*

kao računovodstvene agencije, pod uslovom da se transakcije evidentiraju i fiskaliziraju u skladu sa ovim zakonom. Agencije i računovodstvene agencije nisu obavezne isticati obavijest iz stava (1) ovog člana u mjestu poslovanja.“

Dosadašnji tekst člana 24. postaje stav (1)

Amandman VII

U članu 26. (Čuvanje digitalnih podataka o transakciji) stav (1) mijenja se u: *„Digitalni podaci o transakcijama moraju se arhivirati u cijelosti, nepromijenjeni i zaštićeni od neovlaštenog pristupa.“*

Dakle, briše se tekst *„Na teritoriji Federacije“*.

Obrazloženje

Uklanjanjem izraza „na teritoriji Federacije“ omogućava se korištenje modernih i sigurnih rješenja za digitalnu arhivu, uključujući certificirane cloud servise i data centre koji se mogu nalaziti izvan granica Federacije, ali koji u potpunosti ispunjavaju tehničke i sigurnosne zahtjeve zakona. Ograničenje lokacije arhive može nepotrebno otežati digitalizaciju i povećati troškove, bez stvarnog povećanja sigurnosti ili pouzdanosti podataka. Ključni zahtjevi — da podaci budu arhivirani u cijelosti, nepromijenjeni i zaštićeni od neovlaštenog pristupa — ostaju zadržani i garantuju integritet i dostupnost podataka neovisno o fizičkoj lokaciji sistema za pohranu.

Amandman VIII

Brisanje člana 27. (Čuvanje računa)

Obrazloženje

Radna grupa UPFBiH je prethodno već bila predložila brisanje ovog člana Zakona.

Čuvanje računa u krugu od 20 m nije predstavljalo korist ni za koga u sistemu fiskalizacije jer smo i sami svjedoci da u praksi inspekcije uopšte ne kontroliraju kupce pri izlasku iz prodavnica niti im traže račune na uvid. Većina kupaca račun baci odmah pri preuzimanju na blagajni, odnosno isti ostavi na blagajni. Suština ovog zakona je fiskalizovanje, a ne izdavanje i preuzimanje računa od strane kupca.

Obzirom da član 21. („Izdavanje računa“) već propisuje obavezu izdavanja računa, uz mogućnost da se fiskalni račun na zahtjev klijenta izda u papirnom ili digitalnom formatu, smatramo da je član 27. („Čuvanje računa“) u suprotnosti s tim rješenjem.

Naime, insistiranje da klijent čuva račun u fizičkom obliku, i to u radijusu od 20 metara od mjesta izdavanja, ne samo da je nepraktično u savremenom digitalnom okruženju, već i kontradiktorno odredbi koja predviđa digitalni format računa.

U današnjem digitalnom dobu, gdje zakon već omogućava izdavanje računa u elektronskom obliku, logično je da se i obaveza čuvanja računa prilagodi tom standardu. Digitalno čuvanje računa putem aplikacija, e-maila ili centralne platforme (CPF) osigurava:

- sigurnost i trajnost podataka (račun se ne može izgubiti ili oštetiti),
- usklađenost sa EU direktivama koje promovišu elektronske fakture,
- smanjenje administrativnog i ekološkog opterećenja,
- jednostavnu provjeru putem QR koda bez potrebe za fizičkim dokumentom.

Usvajanje našeg prijedloga ujedno bi značilo i smanjenje upotrebe papira, što doprinosi zaštiti okoliša.

Amandman IX

U članu 28 (Elektronski sistem za evidentiranje transakcija) dodaje se novi stav (8) i glasi: *„ESET može biti implementiran od strane obveznika fiskalizacije ili putem ovlaštenog posredničkog servisa koji ispunjava tehničke, funkcionalne i sigurnosne standarde propisane ovim zakonom. Posrednički servis koji preuzme funkciju ESET-a mora osigurati integraciju sigurnosnog modula (SM), komunikaciju u realnom vremenu sa Poreznom upravom, te ispunjavati zahtjeve za zaštitu podataka i certifikaciju.“*

Amandman X

Član 29. (Izuzeca od elektronskog sistema za evidentiranje transakcija) dodaje se novi stav (2) i glasi:

„Izuzetno od stava (1) ovog člana, računovodstveni, ERP, POS ili drugi informacijski sistemi koji nisu primarno razvijeni kao ESET mogu se smatrati elektronskim sistemom za evidentiranje transakcija ukoliko ispunjavaju sve tehničke, sigurnosne i funkcionalne zahtjeve propisane ovim zakonom i podzakonskim aktima, te dobiju odobrenje za upotrebu u skladu sa postupkom iz ovog zakona.“

Obrazloženje

Predložena dopuna pojašnjava da je za primjenu ovog zakona odlučujuće da informacijski sistem ispunjava sve tehničke, sigurnosne i funkcionalne zahtjeve elektronskog sistema za evidentiranje transakcija (ESET), a ne njegova primarna namjena ili vrsta. Time se omogućava da računovodstveni, ERP, POS i drugi informacijski sistemi, koji se kroz softversku nadogradnju u potpunosti usklade sa zahtjevima ESET-a i dobiju propisano odobrenje, budu korišteni za fiskalizaciju bez uvođenja dodatnih paralelnih sistema. Ovakav pristup osigurava tehnološku neutralnost, smanjuje troškove za obveznike fiskalizacije i zadržava puni nivo fiskalne kontrole i nadzora.

Amandman XI

Brisati stav (4) člana 30. (Sigurnosni modul)

Obrazloženje

Odredba iz člana 30. stav (4) koja propisuje da „kripto jezgro i sigurnosni modul ne mogu egzistirati na istoj fizičkoj platformi“ tehnički je neprecizna i može se tumačiti kao obavezna fizička separacija, što bi impliciralo upotrebu dodatnih hardverskih

komponenti, poput fiskalnih kasa iz prethodnih modela. Takvo tumačenje bi značajno povećalo troškove za fiskalne obveznike i isključilo savremena softverska i cloud rješenja koja su sigurnosno validna, ali ne zadovoljavaju uslov fizičke separacije.

Nismo protiv krypto modula, uključujući i hardverske izvedbe, ali smatramo da zakon ne treba propisivati tehničku arhitekturu, već ostaviti prostor za različite modele. U Crnoj Gori se koriste kvalifikovani certifikati na USB tokenima ili softveru; u Srbiji se koristi tzv. bezbednosni element koji može biti smart kartica, token ili .pfx fajl; dok Hrvatska koristi aplikacijski certifikat u softverskom obliku bez obaveze krypto uređaja. Nijedna od ovih zemalja ne propisuje fizičku separaciju krypto funkcionalnosti u zakonu.

Zadržavanje ove odredbe u zakonu može otežati učešće pružalaca integrisanih fiskalnih rješenja, pa i telekom operatera i drugih koji bi mogli ponuditi jednostavne i pristupačne pakete fiskalizacije uz mogućnost plaćanja na, rate. Predlažemo da se sigurnosni zahtjevi definišu podzakonskim aktima, u skladu s međunarodnim standardima i tehnološkim razvojem, a da se predmetni stav briše iz zakona radi očuvanja fleksibilnosti, konkurentnosti i pristupačnosti sistema fiskalizacije.

Amandman XII

U članu 32. (Registrovani proizvođač ili zastupnik) stav (1) mijenja se i glasi: *„ESET na teritoriji Federacije može stavljati u promet isključivo od strane privrednog društva koje je steklo status registrovanog proizvođača ili zastupnika ESET-a (u daljem tekstu: status RPZ)”*.

U članu 32. Dodaju se stavovi (4) i (5) koji glase:

(4) Ovlašteni distributer je privredno društvo koje je proizvođač ili zastupnik fiskalnih sistema ovlastio da prodaje softver obveznicima fiskalizacije, te da u njihovo ime obavlja implementaciju, puštanje u rad, korisničku podršku i održavanje fiskalnog sistema, uključujući sve radnje propisane Zakonom.

(5) Posrednički servis je privredno društvo koje, uz ispunjavanje tehničkih i sigurnosnih standarda propisanih za ESET, obezbjeđuje softvere koji obavlja funkcije ESET-a.

Obrazloženje

Predložena izmjena omogućava uključivanje šireg kruga subjekata u proces fiskalizacije, uključujući i one koji djeluju kao ovlašteni distributeri u ime proizvođača. Ovakav model je u skladu s praksom u regionu, gdje se fiskalna rješenja distribuiraju i putem partnera, bez ograničenja na formalni status proizvođača ili zastupnika.

Također, ova izmjena omogućava posredničkim servisima da, uz ispunjavanje propisanih standarda, postanu RPZ i obavljaju sve funkcije fiskalizacije, pri čemu se povećava fleksibilnost tržišta jer obveznici mogu birati između vlastitog ESET-a ili outsourcinga kod ovlaštenog posredničkog servisa, ubrzava digitalizacija jer posrednički servisi već imaju

infrastrukturu za razmjenu e-faktura, osigurava jedinstven standard sigurnosti i interoperabilnosti kroz obaveznu certifikaciju i nadzor Porezne uprave.

Amandman XIII

Član 33. (Uslovi za stjecanje i gubitak statusa RPZ) mijenja se i glasi:

„(1) Status RPZ mogu steći privredna društva koja imaju registrovano sjedište na području Federacije i koja ispunjavaju tehničke uslove propisane podzakonskim aktima.“

(2)

a) najmanje dva zaposlena sa visokom stručnom spremom oblasti elektrotehnike,

b) brisati stav

c) zastupnik ili ovlašteni distributer moraju imati ugovor o zastupanju u prodaji ESET-a;

d) brisati stav

(3) Tokom trajanja statusa RPZ, lice je dužno neprekidno osigurati jednu od sljedećih garancija: bankarsku garanciju „bez prigovora“ u iznosu od 300.000,00 KM, potvrdu o pologu namjenskog depozita u istom iznosu, hipoteka, policu osiguranja u korist Ministarstva, koje se predaju Ministarstvu.

(4) brisati stav

Obrazloženje

Ograničavanje statusa registrovanog proizvođača ili zastupnika (RPZ) na privredna društva koja imaju registrovanu pretežnu djelatnost isključivo u oblastima 62, 26 ili 58.29 KD 2010, kao i uslov da ta djelatnost i sjedište moraju postojati najmanje pet godina, predstavlja nepotrebno restriktivan kriterij koji isključuje značajan broj tehnički i organizaciono sposobnih subjekata. Ovakva formulacija direktno onemogućava učešće i kompanija poput BH Telecoma, koje iako posjeduju sve tehničke, kadrovske i infrastrukturne kapacitete za razvoj i distribuciju fiskalnih rješenja, ne ispunjavaju formalne uslove u pogledu šifre djelatnosti ili trajanja registracije u toj oblasti.

Predloženi uslovi iz člana 33. stav (1) na ovaj način nepotrebno ograničavaju konkurenciju i daju neravnopravnu prednost privrednim društvima koja su već duži niz godina prisutna na tržištu, čime se otežava ulazak novih, inovativnih softverskih rješenja.

Iz navedenih razloga, predlaže se uklanjanje uslova koji se odnose na minimalan period registrovane pretežne djelatnosti, odnosno razmatranje daljnjeg pojednostavljenja odredbe na način da odlučujući kriterij bude isključivo ispunjavanje propisanih tehničkih, kadrovskih i sigurnosnih uslova, uz jasno definisanu odgovornost proizvođača ili ovlaštenog zastupnika ESET-a za kvalitet, sigurnost i pravilnu implementaciju.

U zakonodavstvima zemalja regiona – poput Srbije, Hrvatske i Crne Gore – ovakva ograničenja ne postoje. Status dobavljača fiskalnog rješenja se stiče na osnovu tehničke ispravnosti i odobrenja konkretnog rješenja od strane nadležnog organa, a ne na osnovu

formalne klasifikacije djelatnosti ili dužine postojanja firme. Time se omogućava širi i konkurentniji pristup tržištu, uz zadržavanje visokih tehničkih i sigurnosnih standarda.

Dodatno, navođenje konkretnih ISO standarda u zakonu, poput ISO 9001, ISO 27001 i naročito ISO 37001 (koji se odnosi na antikorupcijske sisteme upravljanja), nije preporučljivo. Standardi se redovno ažuriraju i mijenjaju, a njihovo precizno navođenje u zakonskom tekstu može dovesti do potrebe za čestim izmjenama zakona, što je pravno i proceduralno zahtjevno. Umjesto toga, svi tehnički, sigurnosni i certifikacijski zahtjevi trebaju biti definisani u podzakonskim aktima, gdje se mogu fleksibilnije prilagođavati razvoju tehnologije i međunarodnim normama.

Servisna mreža za softversko rješenje nije nužna niti ima smisla, a naročito na teritoriji cijele FBiH. Ukoliko to neko nudi sutra kao uslugu, to je benefit ali nema smisla usloviti npr. kompaniju iz Bihaća da ima serviser po cijeloj FBiH ukoliko oni hoće lokalno razviti softver (ESET). Na ovaj način se isključuju kompanije koje razvijaju softver i možda bi im razvoj ESET-a bio interesantna tržišna prilika, u korist nekolicine kompanija koje imaju servisnu mrežu u postojećem sistemu.

Ovim stavom se praktično potvrđuje da je nužno već imati potpisane ugovore za servisiranje da bi uopšte stekao status RPZ, što znači da to mogu biti samo kompanije koje su trenutno u poslu fiskalizacije.

Važno je naglasiti da je Elektronski sistem za evidentiranje transakcija (ESET) isključivo softversko rješenje, pri čemu je izvorni kod i intelektualno vlasništvo u vlasništvu proizvođača ESET-a. Servisna mreža, kakva je propisana u važećem prijedlogu, nema stvarnu tehničku ili funkcionalnu svrhu u kontekstu softverskog rješenja, jer serviseri nemaju mogućnost niti ovlaštenje da vrše bilo kakve popravke ili izmjene na samom softveru.

U praksi, jedine aktivnosti koje serviseri mogu obavljati jesu instalacija, inicijalna konfiguracija i osnovna tehnička podrška, pri čemu je za bilo kakvo adekvatno postupanje neophodna obuka od strane samog proizvođača ESET-a, zastupnika ili ovlaštenog distributera. Proizvođač ESET-a je jedini koji u potpunosti poznaje arhitekturu sistema, sigurnosne mehanizme i način funkcionisanja aplikacije, te je samim tim najkompetentniji da odredi ko je ovlašten i stručno osposobljen za rad na sistemu.

Posebno je važno istaći da je ovakav pristup izuzetno rizičan za vending industriju, jer trenutni serviseri fiskalnih kasa u pravilu nemaju tehnička znanja ni iskustvo u radu sa vending mašinama, njihovim specifičnim hardversko-softverskim integracijama, telemetrijom i automatiziranim načinima rada. Nametanje obaveze postojanja široke servisne mreže, koja u praksi nema stvarne tehničke kompetencije za vending sisteme, može dovesti do pogrešnih instalacija, operativnih problema i povećanog rizika za obveznike fiskalizacije.

Amandman XIV

Brisanje člana 34. (Aktiviranje garancije)

Obrazloženje

Predlaže se brisanje člana 34. jer koncept garancije iz člana 33. više nije primjenjiv u kontekstu predloženih izmjena zakona koje se temelje isključivo na softverskom modelu fiskalizacije putem ESET-a, a ne na fizičkoj distribuciji fiskalne opreme. U ranijem modelu, garancija je bila nužna kao osiguranje u slučaju neispravnog rada ili zloupotrebe hardverskih fiskalnih uređaja koji su se masovno instalirali i koristili na terenu. U novom modelu, odgovornost proizvođača i zastupnika ESET-a je jasno definisana kroz ugovorne obaveze, tehničke kontrole i mogućnost oduzimanja statusa, dok se stabilnost i sigurnost sistema dodatno obezbjeđuju tehničkim standardima i digitalnim nadzorom kroz centralnu platformu (CPF). Umjesto finansijske garancije, kontrola i odgovornost proizvođača i zastupnika mogu se efikasno osigurati:

- ugovornom odgovornošću prema obveznicima fiskalizacije,
- redovnim nadzorom od strane Ministarstva i Porezne uprave,
- tehničkim i sigurnosnim zahtjevima definisanim podzakonskim aktima.

Amandman XV

U članu 36. (Upotreba ESET-a) stav (2) mijenja se i glasi: *„Saradnja između obveznika fiskalizacije i RPZ, ili treće strane koja djeluje u ime RPZ-a na osnovu ovlaštenja, može biti regulirana pismenim ugovorom kojim se uređuju prava i obaveze u vezi sa kupovinom ili korištenjem ESET-a.“*

U članu 36. dodaje se stav (6) i glasi: *„RPZ može ovlastiti treće strane (distributere, integratore, pružaoce usluga) za prodaju, distribuciju, implementaciju i održavanje ESET-a, pod uslovom da su ispunjeni svi tehnički i sigurnosni zahtjevi propisani ovim zakonom i podzakonskim aktima.“*

Obrazloženje

Ova formulacija isključuje mogućnost da treće strane (npr. BH Telecom kao distributer ili integrator) prodaju ili distribuiraju ESET krajnjim korisnicima (obveznicima fiskalizacije). Time se ograničava tržišna konkurencija i onemogućava poslovni model BH Telecoma koji podrazumijeva ulogu posrednika u prodaji i implementaciji fiskalnih rješenja kao komponenti sistema ili paketiranog rješenja.

Ova izmjena omogućava fleksibilniji tržišni model u kojem registrovani proizvođač ili zastupnik (RPZ) može koristiti treće strane, poput BH Telecoma, kao distributere ili partnere za prodaju i implementaciju ESET-a. Time se uklanja ograničenje koje trenutno postoji u članu 36, a koje zahtijeva da ugovor o korištenju ESET-a bude isključivo između poreskog obveznika i RPZ-a. Takva formulacija onemogućava BH Telecom da, kao tehnički i tržišno kapacitirana kompanija, učestvuje u distribuciji i podršci fiskalnih rješenja, iako posjeduje sve potrebne resurse i stručnost. Predloženi amandman ne narušava sigurnosne zahtjeve propisane zakonom, jer se i dalje zadržava obaveza da ESET bude odobren od strane Ministarstva i da ispunjava sve tehničke i sigurnosne standarde. Umjesto toga, omogućava tržišnu konkurenciju i širi pristup fiskalnim

rješenjima, što je u skladu s praksama zemalja regiona koje već primjenjuju softversku fiskalizaciju. Na ovaj način, zakon postaje inkluzivniji i tehnološki neutralniji, a BH Telecom dobija mogućnost da kroz svoju postojeću prodajnu i tehničku mrežu doprinese efikasnijoj implementaciji fiskalizacije u Federaciji BiH.

Amandman XVI

Član 37. (Održavanje ESET-a) mijenja se i glasi:

(1) Održavanje i tehnička podrška za odobreni ESET osigurava se od strane proizvođača, zastupnika ili njihovih ovlaštenih distributera, u skladu s tehničkim i organizacionim modelom fiskalizacije.

(2) Proizvođač ili zastupnik ESET-a može ovlastiti jedno ili više privrednih društava za prodaju i distribuciju, pružanje tehničke podrške, implementaciju i održavanje ESET-a, na osnovu ugovora o saradnji.

(3) Ovlašteni partner iz stava (2) može pružati podršku obveznicima fiskalizacije, uključujući instalaciju, konfiguraciju, obuku i korisničku podršku, u skladu s pravilima propisanim podzakonskim aktima.

(4) Proizvođač ESET-a odgovoran je za tehničku ispravnost softverskog rješenja i za osiguravanje usklađenosti sa ovim zakonom.

(5) Troškove održavanja ESET-a snosi obveznik fiskalizacije, a visinu troškova utvrđuje proizvođač, zastupnik ili ovlašteni distributer, u skladu s tržišnim uslovima i pravilima propisanim podzakonskim aktima.

(6) Ministar će podzakonskim aktom urediti tehničke uslove za pružanje podrške i održavanja ESET-a.

(7) Izuzetno od stavova (1) i (2) ovog člana, obveznik fiskalizacije koji koristi vlastiti odobreni ESET, može samostalno osiguravati održavanje i tehničku podršku tog sistema, bez obaveze zaključivanja ugovora iz stava (2) ovog člana, pod uslovom da ispunjava tehničke i organizacione standarde propisane ovim zakonom i podzakonskim aktima.

Obrazloženje

Savremeni model softverske fiskalizacije zasnovan na ESET sistemima ne zahtijeva klasičnu servisnu mrežu niti servisere u tradicionalnom smislu, koji su ostavština hardverskog pristupa fiskalizaciji (fiskalne kase, štampači, plombiranje i fizičke intervencije). Umjesto toga, fokus je na digitalnoj infrastrukturi, sigurnosnim protokolima i softverskoj podršci, što omogućava veću fleksibilnost i bržu implementaciju.

Predloženi amandman omogućava fleksibilniju organizaciju podrške i održavanja fiskalnih sistema, u skladu sa savremenim modelima softverske fiskalizacije. Uklanjanjem obaveze za sticanje posebnog statusa "ovlaštenog servisa" i omogućavanjem proizvođačima i zastupnicima da ovlaste partnere za pružanje podrške, otvara se prostor za učešće telekom operatera i drugih tehnički sposobnih subjekata u distribuciji i održavanju fiskalnih rješenja.

Ovakav model je u skladu s praksom u regionu, gdje telekom operateri (npr. Telekom Srbija, Crnogorski Telekom) nastupaju kao pružaoci integrisanih fiskalnih paketa (uređaj, softver, internet, podrška), što korisnicima omogućava jednostavniju implementaciju fiskalizacije i fleksibilne modele plaćanja (npr. na rate). Time se značajno smanjuje početno finansijsko opterećenje za male fiskalne obveznike, koji su najosjetljiviji na troškove prelaska na novi sistem.

Predložena formulacija omogućava da i telekom operateri, kao ovlašteni partner proizvođača ili zastupnika, bude prva linija podrške krajnjim korisnicima, bez potrebe za dodatnim formalnim statusom "servisera", čime se pojednostavljuje operativni model i omogućava brža i efikasnija implementacija fiskalizacije.

Dodatno, stav (7) uvodi izuzetak za velike trgovačke lance koji koriste vlastiti odobreni ESET sistem, omogućavajući im da samostalno obavljaju održavanje i tehničku podršku bez obaveze zaključivanja ugovora sa eksternim servisima. Ova odredba je utemeljena na činjenici da takvi subjekti raspolažu vlastitim IT kapacitetima i infrastrukturom, te mogu ispuniti sve tehničke i sigurnosne zahtjeve propisane zakonom. Time se izbjegava dupliciranje obaveza i troškova, a istovremeno se zadržava puna odgovornost za ispravnost i funkcionalnost fiskalnog sistema. Ovakav pristup je već prepoznat u savremenim fiskalnim modelima, poput onih u Hrvatskoj i Srbiji, gdje veliki sistemi direktno komuniciraju sa poreskim organima i samostalno upravljaju svojim fiskalnim rješenjima.

Amandman XVII

Brisanje člana 38. (Javno dostupni registri)

Obrazloženje

Predlaže se brisanje člana 38. jer su proizvođači ESET-a već odgovorni za razvoj, tehničku ispravnost i kontinuirano održavanje svog sistema, što uključuje i pružanje podrške obveznicima fiskalizacije. Ove aktivnosti proizvođači najčešće obavljaju direktno ili putem ugovorno ovlaštenih partnera (zastupnika ili servisnih firmi), bez potrebe za dodatnim administrativnim statusom „ovlaštenog servisa“ koji se posebno odobrava od strane Porezne uprave.

U kontekstu softverske fiskalizacije, servisiranje nije fizička intervencija kao kod hardverskih kasa, već je riječ o ažuriranju softvera, uklanjanju grešaka i korisničkoj podršci — što su standardne usluge svakog softverskog proizvođača, koje se regulišu ugovorima između obveznika fiskalizacije i proizvođača/zastupnika, a ne statusom koji dodjeljuje država.

Također, javna evidencija RPZ i ESET-a već je pokrivena prethodnim člancima koji uređuju odobravanje i upotrebu ESET-a. Zaseban član o registrima servisa postaje suvišan i birokratski, jer se servisne firme ne smatraju nezavisnim nosiocima fiskalnog sistema već dio podrške proizvođača.

Ovim brisanjem:

- pojednostavljuje se zakon,
- uklanja se nepotrebna administrativna složenost,
- zadržava se puna odgovornost proizvođača za ispravnost i podršku ESET-a.

Amandman XVIII

U članu 39. (Stručni odbor za fiskalne sisteme) stav (2) mijenja se i glasi:

„Stručni odbor čine predsjednik i četiri člana koje imenuje i razrješava Ministar, pri čemu najmanje dva člana moraju biti predstavnici Federalnog ministarstva finansija, jedan član univerzitetski profesor iz oblasti računarstva ili informacionih tehnologija, a jedan član predstavnik reprezentativnog udruženja poslodavaca u Federaciji Bosne i Hercegovine.“

Dodaje se novi stav (3):

„Predstavnik udruženja poslodavaca imenuje se na prijedlog reprezentativnog udruženja poslodavaca u Federaciji Bosne i Hercegovine, u skladu sa kriterijima koje utvrdi Ministarstvo.“

Obrazloženje

Prema Konvenciji MOR-a br. 144 o tripartitnim konsultacijama. koju je 26. oktobra 2005. godine ratificirala BiH i koja je postala sastavni dio zakonodavstva BiH, obavezuje se svaka država koja ratifikuje ovu konvenciju da reguliše procedure kojima se obezbjeđuju efikasne konsultacije sa socijalnim partnerima.

Uključivanje reprezentativnih socijalnih partnera omogućava se donošenje kvalitetnih zakona koji će biti provodivi u praksi i koji će dovesti do rasterećenja privrede i poboljšanja poslovnog ambijenta, a što je u interesu politika svake države.

Obaveza pribavljanja mišljenja od socijalnih partnera u kreiranju propisa i politika propisana je u osnivačkim ugovorima EU, te su sve članice Evropske unije u svoje nacionalno zakonodavstvo inkorporirale ovu obavezu. Danas je nemoguće zamisliti da se neka politika u Evropskoj Uniji kreira, usvaja i primjenjuje bez ozbiljne uključenosti socijalnih partnera. Predložena izmjena će u velikoj mjeri doprinijeti da aktivnosti budu usmjerene na donošenje kvalitetnijih propisa kojim će se poboljšati i unaprijediti poslovni ambijent.

Udruženje poslodavaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ima **utvrđenu reprezentativnost** na nivou Federacije BiH, o čemu postoji **važeće rješenje nadležnog organa**, doneseno u skladu sa Zakonom o reprezentativnosti sindikata i udruženja poslodavaca u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Shodno **članu 22. stav (1)** navedenog Zakona, reprezentativno udruženje poslodavaca ima zakonsko pravo da:

- delegira svoje predstavnike u **ekonomsko-socijalna vijeća**,

- zastupa interese svojih članova pred **organima vlasti i drugim institucijama**,
- učestvuje u **kolektivnom pregovaranju**,
- imenuje svoje predstavnike u **bipartitna i tripartitna tijela**,
- imenuje svoje predstavnike u **druga tijela u kojima se odvija socijalni dijalog**.

Posebno naglašavamo da formulacija iz **člana 22. stav (1) tačke d) i e)** ima **širok i obavezujući karakter**, te obuhvata **sve radne grupe, komisije, savjete, koordinaciona tijela i druge formalne i neformalne oblike institucionalnog socijalnog dijaloga**, uključujući i **radne grupe za izradu, izmjenu i dopunu zakona, podzakonskih akata, strategija, uredbi i drugih propisa** koji se odnose na oblast rada, zapošljavanja, socijalne politike i ekonomskog razvoja..

Imajući u vidu navedeno, **isključivanje ili neučestvovanje reprezentativnog Udruženja poslodavaca u FBiH u radnim grupama i postupcima izrade propisa predstavljalo bi direktno kršenje člana 22. Zakona o reprezentativnosti**, kao i osnovnih principa socijalnog dijaloga, transparentnosti i ravnopravnosti socijalnih partnera.

Shodno navedenom insistiramo da se umjesto predstavnik poslodavaca definiše predstavnik reprezentativnog Udruženja poslodavaca. Formulacija „jedan predstavnik poslodavaca“ nije u skladu sa Zakonom o reprezentativnosti u Federaciji BiH, jer socijalni dijalog, u smislu člana 22. ovog zakona, ne vodi pojedinačni poslodavac, već isključivo **reprezentativno udruženje poslodavaca**, kojem je nadležnim rješenjem utvrđena reprezentativnost.

Korištenjem termina „predstavnik poslodavaca“ bez preciziranja reprezentativnog udruženja otvara se prostor za proizvoljno imenovanje, čime se obesmišljava sistem reprezentativnosti i krši zakonom zagarantovana ravnopravnost socijalnih partnera. Precizno navođenje „predstavnik reprezentativnog udruženja poslodavaca“ osigurava legitimno zastupanje interesa poslodavaca, institucionalni kontinuitet socijalnog dijaloga i pravnu sigurnost u radu savjeta i drugih tijela.

Uključivanje predstavnika reprezentativnog udruženja poslodavaca u Stručni odbor za fiskalne sisteme uključuju i još nekoliko razloga:

1. Praktično iskustvo iz realnog sektora

Poslodavci su direktni korisnici fiskalnog sistema i najbolje poznaju izazove njegove implementacije u praksi. Njihovo učešće osigurava da rješenja budu funkcionalna, primjenjiva i da ne stvaraju nepotrebne administrativne barijere.

2. Balans teorije i prakse

Učešće univerzitetskih profesora donosi akademsku perspektivu, ali bez dopune praktičnim iskustvom poslodavaca postoji rizik da se kreiraju rješenja koja nisu prilagođena realnim poslovnim procesima. Kombinacija stručnog znanja i iskustva iz prakse garantuje kvalitetnija rješenja.

3.Transparentnost i inkluzivnost

Uključivanje poslodavaca jača povjerenje poslovne zajednice u fiskalni sistem i osigurava da se odluke donose uz konsultacije svih relevantnih aktera, što je u skladu s principima dobrog upravljanja.

4.Efikasnost implementacije

Poslodavci mogu ukazati na tehničke i organizacione prepreke koje bi mogle usporiti primjenu zakona, te predložiti rješenja koja smanjuju troškove i olakšavaju digitalizaciju.

Zaključak: Bez predstavnika poslodavaca, Stručni odbor ostaje nepotpuno reprezentativan i rizikuje donošenje odluka koje nisu dovoljno usklađene s realnim potrebama privrede.

U Stručni odbor za fiskalne sisteme uključiti predstavnika reprezentativnog udruženja poslodavaca u FBiH.

Amandman XIX

U članu 47 (Aplikacija SPe-račun). stav (1) dodaje se stav c) koji glasi: „ *fizička lica osim za prodaju lične imovine*”.

Amandman XX

Brisanja člana 57. (Knjiga prodaje i nabavke).

Obrazloženje

Radna grupa je već dala sljedeći komentar na ovaj član Zakona:

Pojasniti zašto je ovo uopšte bitno. Da li je ova knjiga samo iz CPF-a i šta je sa računima koji pristignu a nisu iz CPF-a. Pojavit će se problem ulaznih računa, koji ne moraju biti kroz CPF. Trenutno postoje knjige KIF i KUF. Zašto nametati poreskim obveznicima dvostruku obavezu? Ovo znači duplu evidenciju i dupliranje posla.”

Uvođenje dodatne knjige na nivou ovog zakona:

- stvara dupliciranje podataka i nepotrebno administrativno opterećenje za obveznike,
- ne doprinosi transparentnosti jer se isti podaci već evidentiraju u eKIF/eKUF sistemu,
- povećava troškove i složenost poslovanja, suprotno cilju zakona da pojednostavi fiskalizaciju i digitalizuje procese.

S obzirom na to da eKIF i eKUF već osiguravaju pouzdanu evidenciju ulaznih i izlaznih faktura, smatramo da je dovoljno osloniti se na postojeći sistem, uz eventualnu integraciju podataka kroz centralnu platformu (CPF), bez propisivanja dodatne knjige.

Amandman XXI

U članu 64. stav (1) mijenja se i glasi: „*Posrednički servis može, uz ispunjavanje tehničkih i sigurnosnih standarda propisanih za ESET, obavljati sve funkcije fiskalizacije predviđene ovim zakonom. Porezna uprava izdaje potvrdu o usklađenosti i registruje posrednički servis kao ESET, nakon provjere implementacije sigurnosnog modula, enkripcije, standarda i drugih zahtjeva.*“

Obrazloženje

Prednosti ovog rješenja:

- Fleksibilnost za tržište – omogućava privatnim firmama da razvijaju napredna rješenja koja integrišu fiskalizaciju i razmjenu e-faktura.
- Brža digitalizacija – posrednički servisi već imaju infrastrukturu za e-fakture, pa je nadogradnja na ESET logičan korak.
- Smanjenje troškova za obveznike – mogu birati između vlastitog ESET-a ili outsourcinga kod posredničkog servisa.

Ova izmjena omogućava posredničkim servisima da, uz ispunjavanje propisanih standarda, postanu ESET i obavljaju sve funkcije fiskalizacije. Time se:

- povećava fleksibilnost tržišta jer obveznici mogu birati između vlastitog ESET-a ili outsourcinga kod ovlaštenog posredničkog servisa,
- ubrzava digitalizacija jer posrednički servisi već imaju infrastrukturu za razmjenu e-faktura,
- osigurava jedinstven standard sigurnosti i interoperabilnosti kroz obaveznu certifikaciju i nadzor Porezne uprave.